

ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ОЛИМПИЙСКИТЕ ДИСЦИПЛИНИ В ШОРТТРЕКА

Даниела Иванова - докторант, Христо Андонов,
НСА „В. Левски“, катедра „Теория на спорта“

РЕЗЮМЕ

Шорттрекът е зимен олимпийски спорт, включен в програмата на ЗОИ Албервил 1992 г. с една индивидуална и една щафетна дистанция за жени и мъже. Оттогава програмата на тази спорт е разширена и сега има осем дистанции (общо за жени и мъже). **Целта** на изследването е да се систематизират резултатите и да се направи анализ на класирането по държави на състезателките по шорттрек на ЗОИ. **Резултати.** На дистанцията 500 м може да определим като водеща държава Китай, а на 1000, 1500 и 3000 м щафета Южна Корея. От всички дистанции, провеждани на последните осем ЗОИ, определихме три водещи държави – Южна Корея, Китай и Канада.

Ключови думи: шорттрек, Зимни олимпийски игри, класиране, медалисти

TRENDS IN THE DEVELOPMENT IN THE OLYMPIC DISCIPLINES OF SHORT TRACK SPEED SKATING

Daniela Ivanova - Phd student, Hristo Andonov,
NSA „V. Levski“, Department „Theory of Sport training“

ABSTRACT

Short track speed skating is a winter Olympic sport, included in the program of the 1992 Albertville Winter Olympics with one individual distance and one relay for women and men. Since then, the program of this sport has expanded and now has eight distances (total for women and men). The **aim** of the study is to identify some trends in the development of the Olympic disciplines of short track women skaters, by systematization of the sport results for the period 1992 – 2018 years. **Results.** At the distance of 500 m we can define China as the leading country, and at the 1000 m, 1500 m and 3000 m relay – South Korea. From all the distances held at the last eight OWGs, we have identified three leading countries – South Korea, China and Canada.

Key words: short track speed skating, Winter Olympics, standings, medalist

ВЪВЕДЕНИЕ

Шорттрекът е сравнително млад, динамично развиващ се спорт (Яковлева, Доржиева, 2012), включен в програмата на Зимните олимпийски игри (ЗОИ) Албервил 1992 г. с една индивидуална дистанция (500 м жени и 1000 м мъже) и една щафетна дисциплина – 3000 м за жени и 5000 м за мъже. Оттогава програмата на този спорт е разширена и сега има осем дистанции (общо за жени и мъже). Добавените дистанции са: 1000 м жени и 500 м

мъже на ЗОИ Лилехамер 1994 г. и 1500 м (жени и мъже) на ЗОИ Солт Лейк Сити 2002 г. (Таблица 1).

Таблица 1. Година на включване на състезателните дистанции в шорттрека в програмата на Зимните олимпийски игри

Зимни олимпийски игри	ЖЕНИ				МЪЖЕ			
	500 м	1000 м	1500 м	Щафета 3000 м	500 м	1000 м	1500 м	Щафета 5000 м
1988	Демонстративен спорт							
1992	X			X		X		X
1994	X	X		X	X	X		X
1998	X	X		X	X	X		X
2002	X	X	X	X	X	X	X	X
2006	X	X	X	X	X	X	X	X
2010	X	X	X	X	X	X	X	X
2014	X	X	X	X	X	X	X	X
2018	X	X	X	X	X	X	X	X
Общо	8	7	5	8	7	8	5	8

На 92-рата сесия на Международния олимпийски комитет (МОК), проведена през май 1987 г. в Истанбул, Турция, е взето решение спортът шорттрек да се включи като демонстративен на ЗОИ Калгари 1988 г.

Официално спортът е включен в програмата на ЗОИ Албервил 1992 година съгласно решение на Изпълнителната комисия на МОК, взето на събрание, проведено през декември 1988 година във Виена, Австрия. На ЗОИ Албервил 1992 г. кънкьорите се състезават на дистанциите 500 м жени, 1000 м мъже, 3000 м щафета жени и 5000 м щафета мъже.

През юли 1992 г. на среща на Изпълнителната комисия на МОК в Барселона, Испания, е взето решение в програмата на ЗОИ Лилехамер 1994 г. да се добавят дистанциите 1000 м жени и 500 м мъже.

На 109-ата сесия на МОК, проведена през юни 1999 г. в Сеул, Южна Корея, е решено да се добави дистанцията 1500 м жени и мъже на ЗОИ Солт Лейк Сити 2002 г. (The Olympic Studies Centre, 2016).

На срещата на Изпълнителната комисия на МОК през юли 2018 г. се приема в програмата на ЗОИ Пекин 2022 г. да бъде включена дисциплината смесена щафета. Отборите при новото щафетно състезание се състоят от две жени и двама мъже (www.olympic.org; www.isu.org).

Квалификационната система за последните две проведени ЗОИ (2014, 2018) определя максимална квота от 32-ма състезатели на дистанциите 500 м и 1000 м, на дистанцията 1500

м от 36 състезатели, а за щафетите от 8 отбора (жени и мъже). Общата квота на състезателите по шорттрек е 60 жени и мъже (общо 120), като квота от 5 състезатели (при жените и мъжете) е за страната домакин. Максималният брой състезатели от държава е 5-ма при класирал се щафетен отбор и 3-ма състезатели на индивидуалните дистанции (жени и мъже). Страната домакин има право на участие на щафетен отбор и на един състезател на всяка от индивидуалните дистанции (жени и мъже), ако не е спечелила право на участие от квалификационните състезания (ISU, Communication No. 1802, 2013; ISU, Communication No. 2044, 2016).

Целта на изследването е да се определят някои тенденции в развитието на олимпийските дисциплини по шорттрек за жени чрез систематизиране на резултатите от Олимпийски игри за периода от 1992 до 2018 г.

МЕТОДИКА

За постигането на целта и осъществяването на задачите на изследването беше обхванат периодът от въвеждането на спорта шорттрек в програмата на ЗОИ през 1992 г. до последно проведените ЗОИ през 2018 г. – 26 години. Резултатите от класирането на всички дистанции (500 м, 1000 м, 1500 м и 3000 м щафета) при жените до 8-о място (вкл.) са снети от официалните Протоколи на ЗОИ в периода от 1992 до 2018 г. (<https://library.olympic.org/>)

Задачи на изследването:

1. Да бъде проследена динамиката на броя участващи състезателки по държави за последните осем Зимни олимпийски игри.
2. Да се определят водещите държави спрямо броя на олимпийските шампионки, медалистките (1-во – 3-то място) и класираните се до 8-о място (вкл.) на различните дистанции от ЗОИ в периода 1992–2018 г.
3. Да се определят тенденции в развитието на олимпийските дисциплини в шорттрека за жени.

Методите на изследване включват:

- литературно и информационно проучване;
- математико-статистически анализ;
- теоретичен анализ за обобщаване на получените резултати, извеждане на изводи и препоръки.

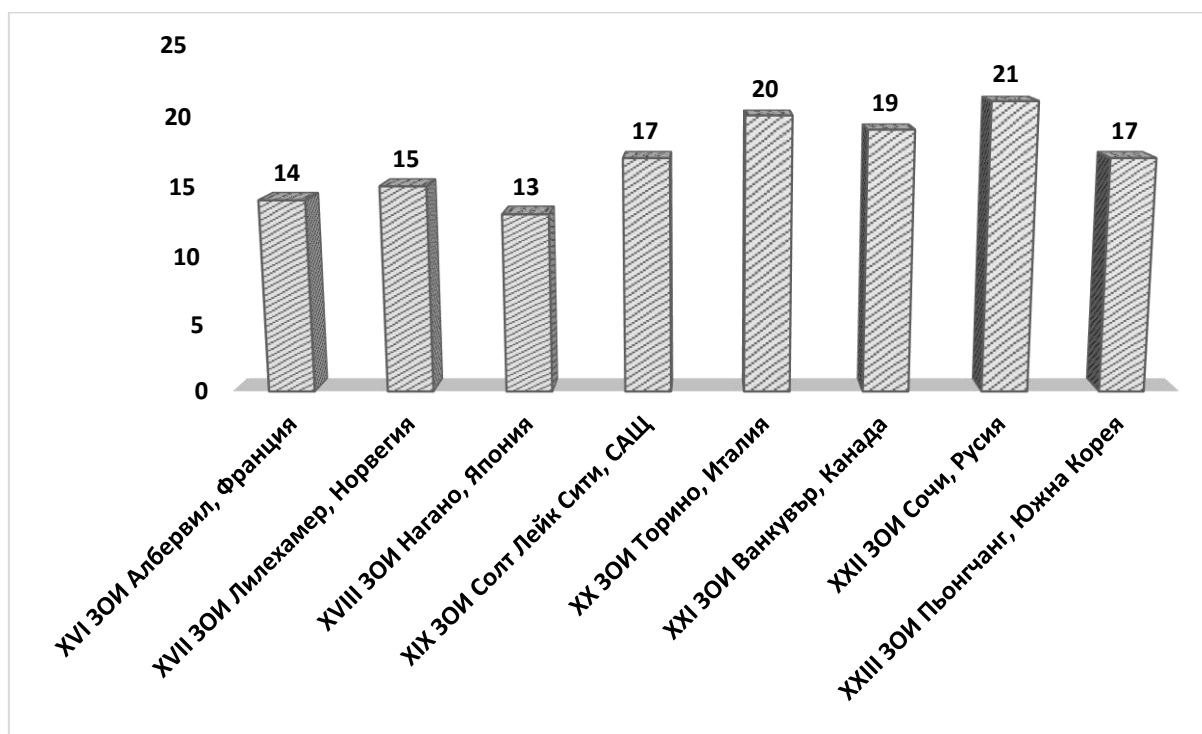
Обект на изследването е класирането на състезателките, заели до 8-о място (вкл.) на 500 м, 1000 м, 1500 м, и отборите на 3000 м щафета на ЗОИ в периода 1992–2018 г.

Предмет на изследването е националността на състезателките, класирали се до 8-о място (вкл.) на различните дистанции на ЗОИ в периода 1992–2018 г.

Контингент на изследването са състезателки и отбори, класирали се до 8-о място (вкл.) на 500 м, 1000 м, 1500 м и 3000 м щафета през последните осем ЗОИ в периода 1992–2018 г.

РЕЗУЛТАТИ

Броят на държавите, участвали със свои състезателки на ЗОИ, варира през годините – от 14 през 1992 до 17 през 2018 г., като най-малко те са били на ЗОИ Нагано 1998 г. – 13, а най-много на ЗОИ Сочи 2014 г. – двадесет и една (Фигура 1).

Фигура 1. Динамика на участващите състезателки по държави за последните осем Зимни олимпийски игри

Състезанията на дистанцията 500 м при жените на ЗОИ са осем – от 1992 до 2018 г. Олимпийски шампионки четири пъти са ставали състезателки на Китай, на САЩ – два пъти, а на Канада и на Италия по веднъж. Състезателки на Китай са печелили медали осем пъти, на Канада – 4 пъти, на САЩ и на Италия – по 3 пъти, на Южна Корея и на България – по 2 пъти, на Северна Корея и на Холандия по един път. Призово класиране до 8-о място (вкл.) състезателки на Китай са постигали 17 пъти, на Канада – 13, на Южна Корея – 8, на САЩ

и на Италия – по 6 пъти, на Холандия, Русия и Великобритания – по 3 пъти, на България – 2 пъти, на Северна Корея, Япония и Чехия – по веднъж. От резултатите на 500 м при жените, представени в таблица 2, е видно, че само състезателки на Китай и на Канада имат класиране до 8-о място на всичките осем състезания.

Състезания на 1000 м при жените са провеждани на ЗОИ седем пъти – от 1994 до 2018 г. Олимпийски шампионки на 1000 м четири пъти са ставали състезателки на Южна Корея, на Китай – 2 пъти и на Холандия веднъж. Южна Корея е с най-много медали от 1000 м – 9, следва Китай със 7, Канада с два и с по един са Холандия, САЩ и Италия.

Таблица 2. Класиране по държави на дистанцията 500 м при жените на Зимни олимпийски игри

Държава	Олимпийски шампиони жени 500 м								Общо	Олимпийски медалисти жени 500 м								Общо	Призови места жени 500 м								Общо
	1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	
Китай				1	1	1	1		4	1	1	1	2	1	1	1		8	2	3	2	2	1	2	3	2	17
Канада			1						1			1		1	1		1	4	1	1	2	2	2	3	1	1	13
Италия								1	1						1	1	1	3			1	1	1	1	1	1	6
САЩ	1	1							2	1	2							3	1	2		1	1	1			6
Южна Корея									-			1				1		2		2	2	1		1	1	1	8
България									-				1	1				2				1	1				2
Холандия									-								1	1	1						1	1	3
Северна Корея									-	1								1	1								1
Русия									-									-	2							1	3
Великобритан ия									-									-					1		1	1	3
Япония									-									-			1						1
Чехия									-									-					1				1

Състезателки на Южна Корея са постигали общо 15 пъти класиране до 8-о място на 1000 м на всички седем състезания, следвани са от състезателки на Китай и на Канада – по 13 пъти, на САЩ – 5, на Холандия, Италия и Япония – по два пъти, на България, Германия, Австралия и Япония – по веднъж. Южна Корея, Китай и Канада са държавите със състезателки, постигнали класиране до 8-о място на всички проведени състезания до 2018 г. (Таблица 3).

Таблица 3. Класиране по държави на дистанцията 1000 м при жените на Зимни олимпийски игри

Държава	Олимпийски шампиони жени 1000 м							Общо	Олимпийски медалисти жени 1000 м							Общо	Призови места жени 1000 м							Общо
	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	
Южна Корея	1	1		1		1		4	2	2	1	1	1	2		9	2	3	2	1	2	2	3	15
Китай			1		1			2		1	2	2	1	1		7	2	2	2	2	2	2	1	13
Холандия							1	1							1	1						1	1	2
Канада								-	1						1	2	3	1	2	2	2	1	2	13
САЩ								-					1			1	1	1		1	1	1		5
Италия								-							1	1			1				1	2
Япония								-								-		1	1					2
България								-								-			1					1
Германия								-								-				1				1
Австралия								-								-					1			1
Великобритания								-								-						1		1

Дистанцията 1500 м е включена в програмата на ЗОИ през 2002 г. и до 2018 г. са проведени пет състезания. Олимпийски шампионки са ставали само състезателки на Южна Корея – 3 пъти и на Китай два пъти. Южна Корея отново е с най-много спечелени олимпийски медали – 8, Китай – с 4, България, Италия и Канада с по един. Състезателки на Южна Корея са се класирали до 8-о място десет пъти, на Канада – 7, на Китай – 6 пъти, на САЩ – 4, на България и на Унгария – по 3 пъти, на Япония, Холандия и Италия – по два пъти и на Германия – веднъж. И на тази дистанция само състезателки от Южна Корея, Канада и Китай са се класирали до 8-о място от всички проведени състезания до 2018 г. (Таблица 4).

Таблица 4. Класиране по държави на дистанцията 1500 м при жените на Зимни олимпийски игри

Държава	Олимпийски шампиони жени 1500 м					Общо	Олимпийски медалисти жени 1500 м					Общо	Призови места жени 1500 м					Общо
	2002	2006	2010	2014	2018		2002	2006	2010	2014	2018		2002	2006	2010	2014	2018	
Южна Корея	1	1			1	3	2	2	2	1	1	8	2	2	3	1	2	10
Китай			1	1		2		1	1	1	1	4	1	1	1	1	2	6
Канада						-					1	1	2	1	1	2	1	7
България						-	1					1	1	1	1			3
Италия						-				1		1				1	1	2
САЩ						-						-		1	1	2		4
Унгария						-						-		1	1		1	3
Япония						-						-	1	1				2
Холандия						-						-				1	1	2
Германия						-						-	1					1

Състезания на щафетната дисциплина са провеждани осем пъти на ЗОИ – от 1992 до 2018 г. Отборът на Южна Корея шест пъти печели Олимпийската титла на 3000 м щафета, а на Канада и на Китай само по веднъж. Женската щафета на Канада е спечелила седем медала от ЗОИ, на Южна Корея – 6, щафетите на САЩ, Китай и Италия са с по три медала, а на Русия и на Холандия – с по един. С най-много участия на ЗОИ са отборите на Канада и на Китай – по осем пъти, следвани от отборите на Южна Корея, Италия и Япония – по 7 пъти, на САЩ и на Холандия – по шест пъти, на Русия – 4 пъти, отборите на Франция, Германия и Унгария са участвали три пъти, а на Северна Корея и на България по веднъж (Таблица 5).

Общо от всички дистанции състезателки на Южна Корея са ставали олимпийски шампионки тринайсет пъти, на Китай – 9, на САЩ и на Канада по два пъти, на Италия и на Холандия по веднъж. Състезателки на Южна Корея са спечелили двадесет и пет медала от всички дистанции, следват състезателките на Китай с двадесет и два медала, на Канада – с 14, на Италия – с 8 медала, на САЩ – със 7, на Холандия и на България с по три медала, на Северна Корея и на Русия с по един. Състезателки на Китай са постигали общо четиридесет и четири пъти класиране до 8-о място от всички дистанции, на Канада – четиридесет и един път, на Южна Корея – 40 пъти, на САЩ – двадесет и един път, на Италия – 17 пъти, на Холандия – 13, на Япония – 12 пъти, на Русия и на България са с по седем пъти, на Унгария – 6, на Германия – 5 пъти, на Великобритания – 4 пъти, на Франция – 3, на Северна Корея – два пъти, на Чехия и на Австралия са с по веднъж. Само състезателки от Китай, Канада и Италия са постигали призови класирания на всичките осем ЗОИ (Таблица 6).

ДИСКУСИЯ

За броя на държавите, класирали свои състезателки на ЗОИ, значително влияние оказват квалификационните правила, които се променят през годините. На ЗОИ Солт Лейк Сити 2002 г. е определена максимална квота от две състезателки от държава на индивидуалните дистанции, което обяснява първия прираст в броя на участващите държави. Правилата за квалификация и броят на квалификационните състезания се променят за ЗОИ Торино 2006 г. За квалификационни състезания се определят кръгове на Световната купа. Квалификационните правила се променят, като за всяка една от дистанциите се прави отделно класиране, а не общо от всички дистанции, както е било за предни Олимпиади. По този начин състезателите могат да участват само на една, две или на трите индивидуални дистанции, съгласно класирането им от квалификационните състезания на съответната дистанция. Увеличеният брой на държавите, участвали на ЗОИ

Сочи 2014 г., се дължи на това, че единадесет от участвалите двадесет и една държави при жените са представени само от една състезателка на индивидуалните дистанции. Намаляването на броя на държавите на ЗОИ Пьонгчанг 2018 г. се обяснява с това, че само три от държавите са с право на участие на един състезател. От това можем да заключим, че ако повече състезателки от една държава (максимум три) са с право на участие на ЗОИ, това увеличава водещата ѝ роля.

От представените резултати на дистанцията 500 м при жените на ЗОИ може да приемем, че водеща държава е Китай. Състезателки от Китай четири поредни Олимпиади (2002, 2006, 2010 и 2014 г.) печелят първото място, което е 50% от общия брой олимпийски шампионки на 500 м. Състезателките на Китай са с 33% от общия брой медали, като само на ЗОИ 2018 г. няма състезателки с класиране до 3-то място. Само Китай и Канада имат състезателки с призово класиране на дистанцията от всички ЗОИ в изследвания период.

На дистанцията 1000 м при жените водещите държави са Южна Корея, Китай и Канада. Олимпийските шампионки от Южна Корея са 57%, от Китай – 29% и от Холандия – 14%. С най-много медали от 1000 м при жените Южна Корея е с 43%, а Китай с 33% от общия брой. С най-голям процент състезателки, класирали се до 8-о място на 1000 м на всички проведени състезания, са държавите Южна Корея с 28%, Китай и Канада с по 23% от общия брой.

На 1500 м само състезателките на Южна Корея (60%) и на Китай (40%) са печелили Олимпийското злато. При медалистките Южна Корея е с 53%, Китай – с 26%, а България, Италия и Канада с по 7%. При състезателките, класирали се до 8-о място, Южна Корея е с 25%, следва Канада със 17%, Китай с 16% от общия брой, като и на тази дистанция тези държави имат представителки с призово класиране на всички проведени състезания.

При щафетите Южна Корея доминира със 75% от спечелените титли над Канада и Китай с по 12,5%. С класиране до 3-то място Канада е с 29%, а Южна Корея с 25% от общия брой на медалите. Отборите на Канада и Китай са участвали на всички осем състезания на ЗОИ, а отборите на Южна Корея, Италия и на Япония са с по 7 пъти. Прави впечатление, че участвалите отбори при щафетите на двете последни Олимпиади (2014 и 2018 г.) се дублират – Южна Корея, Китай, Канада, Италия, Холандия, Русия, Япония и Унгария. С това можем да заключим, че това са водещите осем отбора в световен мащаб през последните два Олимпийски цикъла.

Таблица 5. Класиране по държави на дистанцията 3000 м щафета при жените на Зимни олимпийски игри

Държава	Олимпийски шампиони жени 3000 м щафета								Общо	Олимпийски медалисти жени 3000 м щафета								Общо	Призови места жени 3000 м щафета								Общо
	1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	
Южна Корея		1	1	1	1		1	1	6		1	1	1	1		1	1	6		1	1	1	1	1	1	1	7
Канада	1								1	1	1	1	1	1	1	1		7	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Китай						1			1			1	1		1			3	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Италия									-					1		1	1	3	1	1		1	1	1	1	1	7
САЩ									-	1	1				1			3	1	1	1	1	1				6
Холандия									-								1	1	1	1				1	1	1	6
Русия									-	1								1	1	1					1	1	4
Япония									-									-	1		1	1	1	1	1	1	7
Франция									-									-	1	1			1				3
Германия									-									-			1	1	1				3
Унгария									-									-						1	1	1	3
Северна Корея									-									-			1						1
България									-									-				1					1

Таблица 6. Класиране по държави общо от всички дистанции при жените на Зимни олимпийски игри

Държава	Олимпийски шампиони жени общо от всички дистанции								Общо	Олимпийски медалисти жени общо от всички дистанции								Общо	Призови места жени общо от всички дистанции								Общо
	1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018		1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	
Южна Корея		2	2	2	3		2	2	13		3	4	4	4	3	5	2	25		5	6	6	4	7	5	7	40
Китай				2	1	4	2		9	1	1	3	5	4	4	3	1	22	3	6	5	6	5	6	7	6	44
Канада	1		1						2	1	2	2	1	2	2	1	3	14	2	5	4	7	6	7	5	5	41
САЩ	1	1							2	2	3				2			7	2	4	2	2	4	4	3		21
Италия								1	1					1	1	3	3	8	1	1	1	2	3	2	3	4	17
Холандия								1	1								3	3	2	1	1			1	4	4	13
България									-				2	1				3				4	2	1			7
Русия									-	1								1	3	1					1	2	7
Северна Корея									-	1								1	1		1						2
Япония									-									-	1		3	3	2	1	1	1	12
Унгария									-									-					1	2	1	2	6
Германия									-									-			1	2	2				5
Великобритания									-									-					1		2	1	4
Франция									-									-	1	1			1				3
Чехия									-									-					1				1
Австралия									-									-						1			1

Общо от всички дистанции Южна Корея е с най-много олимпийски шампионки – 46%, следва Китай с 32% от общия брой. Прави впечатление, че всички златни медали на ЗОИ Ванкувър 2010 г. са спечелени от състезателки на Китай. При Олимпийските медалистки от всички дистанции три са водещи държави – Южна Корея с 30%, Китай с 26% и Канада със 17% от общия брой. Състезателките на Китай, Канада и Южна Корея представляват 56% от общия брой състезателки с класиране до 8-о място от всички дистанции на проведените ЗОИ. Трябва да се отбележи, че освен Китай и Канада, и Италия е със състезателки, завоювали призови класирания на всички осем ЗОИ. От анализа на резултатите се вижда, че общият брой на държавите със състезателки, постигнали призови класирания общо от всички дистанции на всички ЗОИ, е 16. При положение, че средноаритметичният брой на участващите държави от всички ЗОИ е 17 (Фигура 1), можем да заключим, че конкуренцията при жените постепенно се увеличава. В подкрепа на горното твърдение са и спечелените златни медали от състезателки на Италия (500 м) и на Холандия (1000 м) на ЗОИ Пьонгчанг 2018 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Броят на държавите, участващи на ЗОИ, се ограничава от приетата квота за максимум 60 състезателки по шорттрек, като 40 от тях са за осемте държави, класирали щафетен отбор, и варира в съответствие с квалификационните правила, които се променят през годините. На дистанцията 500 м може да определим като водеща държава Китай, а на 1000, 1500 и 3000 м щафета – Южна Корея. От всички дистанции, провеждани на последните осем Олимпиади, определихме три водещи държави – Южна Корея, Китай и Канада. Въпреки това резултатите от последните ЗОИ Пьонгчанг 2018 г. показват нарастваща конкуренция при жените, след като състезателки от Италия и Холандия печелят златните медали на 500 м и 1000 м.

ЛИТЕРАТУРА

- Яковлева, Н. В., Доржиева, О. С., (2012). Анализ развития скоростно-силовых способностей шорттрековиков 11-12 лет, *Вестник Бурятского государственного университета*. № 13. С. 182-185
- INTERNATIONAL SKATING UNION, (2013). Communication No. 1802, July 10
- INTERNATIONAL SKATING UNION, (2016). Communication No. 2044, September 30,
- The Olympic Studies Centre, (2016). SKATING: History of Short-track speed skating at the Olympic Winter Games, International Olympic Committee, Reference document 20.12.2016, from www.olympic.org/studies

<https://isu.org/isu-news/news/145-news/12131-short-track-speed-skating-mixed-gender-relay-approved-by-the-ioc-for-beijing-2022?templateParam=15>
<https://library.olympic.org/>
www.olympic.org; <https://www.olympic.org/news/future-games-sports-programmes-full-of-passion-and-excite>

Адрес за контакт:

Даниела Иванова – докторант, катедра „Теория на спорта“,
НСА „Васил Левски“, e-mail: d.v.ivanova@mail.bg
Христо Андонов, НСА „В. Левски“, катедра „Теория на спорта“,
e-mail: icoandonov@abv.bg